

Anonymiserad version

C-800/19 - 1

Mål C-800/19

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

30 oktober 2019

Hänskjutande domstol

Sąd Apelacyjny w Warszawie (Polen)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

30 oktober 2019

Sökande:

SM

Svarande:

Mittelbayerischer Verlag KG

[utelämnas]

BESLUT

Den 30 oktober 2019

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny (appellationsdomstolen i Warszawa, sjätte avdelningen för civilrätt) [utelämnas]

[utelämnas] [sammansättning] beslutar,

efter prövning den 30 oktober 2019 i Warszawa

bakom stängda dörrar,

i målet SM

mot Mittelbayerischer Verlag KG, Regensburg, Tyskland,

avseende skyddet av personliga rättigheter,

efter svarandens överklagande

av det beslut Sąd Okręgowy w Warszawie (den regionala domstolen i Warszawa) meddelade den 5 april 2019,

[utelämnas]

med yrkande om ogillande av talan,

följande:

I. Följande tolkningsfrågor ska hänskjutas till Europeiska unionens domstol för ett förhandsavgörande:

1. Ska artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1) tolkas så, att domstolsbehörighet som tillerkänns på grundval av villkoret gällande centrum för levnadsintressen kan tillämpas i mål där talan har väckts av en sökande som är en fysisk person avseende skyddet av dennes personliga rättigheter i ett fall där den publicering på Internet varigenom dessa rättigheter påstås ha kränkts inte innehåller [Orig. s. 2] information som direkt eller indirekt avser denna konkreta fysiska person, utan snarare innehåller information eller påståenden som antyder att klandervärda handlingar har begåtts av den grupp som sökanden tillhör (i förevarande fall: hans nationalitet), vilka sökanden anser utgöra en kränkning av hans personliga rättigheter?

2. Är det, i ett mål avseende skyddet av materiella eller ideella personliga rättigheter mot kränkningar på Internet, vid bedömningen av frågan avseende domstolsbehörighet enligt artikel 7.2 i [förordning nr 1215/2012], närmare bestämt vid bedömningen av huruvida en nationell domstol är domstolen för den ort där skadan inträffade eller kan inträffa, nödvändigt att beakta sådana omständigheter som

- den huvudsakliga målgruppen för webbplatsen där kränkningen ägde rum,
- på vilket språk denna webbplats eller den omtvistade publikationen är avfattade,
- hur länge den omtvistade informationen fanns tillgänglig för allmänheten på Internet, och/eller
- sökandens personliga förhållanden, såsom upplevelser under kriget och nuvarande sociala engagemang, vilka har åberopats i förevarande fall till stöd för sökandens särskilda rätt att väcka talan vid domstol mot spridningen av påståenden som avser den grupp som sökanden tillhör?

[utelämnas] [uppgifter om förfarandet]

[utelämnas] [sammansättning]

[Orig. s. 3]

[utelämnas]

Skälen till beslutet av den 28 oktober 2019

[utelämnas] [uppgifter om parterna i målet]

[utelämnas] [upprepning]

Föremålet för tvisten

1. Tvisten avser yrkandet att svaranden ska förpliktas att offentligt be om ursäkt till sökanden för att ha kränkt dennes personliga rättigheter genom att på internet ha använt uttrycket ”polska förintelseläger”, förbjudas att fortsätta sprida uttrycket ”polska förintelseläger” eller ”polska koncentrationsläger” på samtliga språk, samt förpliktas att utge ett belopp på 50.000 polska zloty till Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych (Den polska föreningen för före-detta politiska fångar i nazistiska fångelser och koncentrationsläger).

Bakgrund och parternas argument

2. Sökanden SM är polack och bosatt i Warszawa. Under andra världskriget var han fånge i förintelselägret Auschwitz. Sökanden är engagerad i en verksamhet som syftar till att i allmänhetens medvetande bevara minnet av offren för de brott som Nazityskland har begått mot polacker under andra världskriget, och deltar bland annat i utbildningsmöten.
3. Svaranden är ett förlag med säte i Tyskland, som ger ut en nättidning på tyska på följande adress: www.mittelbayerische.de. Nättidningen är av regional karaktär men den finns tillgänglig via Internet även i andra länder, däribland Polen.
4. Den 15 april 2017 publicerades en artikel med rubriken ”Ein Kämpfer und sein zweites Leben” (”En soldat och hans två liv”) på webbplatsen www.mittelbayerische.de. Artikeln [Orig. s. 4] skildrar Israel Offmans öde under krigs- och efterkrigstiden, en polsk jude som överlevde förintelsen. Han föddes i Częstochowa (Polen), blev år 1941 internerad i gettot, därefter deporterad till läger i Bliżyn, Auschwitz-Birkenau, Sachsenhausen och Dachau samt utsattes för tvångsarbete i Leonberg och Plattling. Efter kriget bosatte han sig emellertid i Tyskland. Artikeln inleds med historien om när folkbokföringsmyndigheten i Nedre Bayern, år 1961, vid födseln av Israel Offmans tredje barn vägrade att registrera det namn som föräldrarna hade valt till flickan och hävdade att det lät för främmande för att man skulle kunna uttala det på tyska. I artikeln anges att föräldrarna ville ge dottern namnet ”Faya”, som Israel Offmans syster hette och

som, enligt artikelns ursprungliga innehåll, ”mördades i det polska koncentrationslägret Treblinka”.

5. Det är ett obestridligt historiskt faktum att koncentrationslägret Treblinka var ett nazityskt förintelsläger som upprättades under andra världskriget på ockuperat territorium i Polen.
6. Enligt svarandens uppgifter, vilka inte har bestritts av sökanden, fanns det ursprungliga uttrycket ”det polska förintelslägret Treblinka” tillgängligt på Internet endast under några timmar den 15 april 2017, från kl. 05:00, då hela artikeln publicerades på Internet, till omkring kl. 13:40, när denna fras till följd av ett inkommande e-postmeddelande från det polska konsulatet i München ersattes med följande innehåll: ”mördades av nazister i det nazityska koncentrationslägret Treblinka i det ockuperade Polen”. En fotnot under artikeln innehåller en kort förklaring där det anges att uttrycket ”det polska förintelslägret Treblinka” ursprungligen användes i texten och att denna formulering därefter korrigerades.
7. I samband med stämningsansökan gav sökanden in ett utdrag från den omtvistade artikeln i en redan korrigerad version. Sökanden uppger inte under vilka omständigheter han fick kännedom om publikationen. Sąd Apelacyjny w Warszawie (Appellationsdomstolen i Warszawa), [(nedan kallad appellationsdomstolen)] anmodade sökandens ombud att i skrivelse precisera de faktiska omständigheterna i målet, om sökanden behärskar det tyska språket, samt när (före eller efter korrigerings av den omtvistade benämningen) och på vilket sätt (direkt från Internet eller av tredje man) sökanden hade fått kännedom om artikeln, men denna begäran förblev obesvarad.

Grunder och parternas yrkanden

8. Under angivna förhållanden väckte sökanden talan vid Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa) genom ansökan av den 27 november 2017. Sökanden kräver att hans personliga rättigheter ska skyddas, i synnerhet vad avser nationell identitet och värdighet, genom att:

[Orig. s. 5]

- förbjuda svaranden att på något sätt sprida uttrycket ”polskt förintelsläger” eller ”polskt koncentrationsläger”, på tyska eller på något annat språk, vad gäller tyska koncentrationsläger på polskt ockuperat territorium under andra världskriget,
- ålägga svaranden att på sin webbplats publicera en ursäkt, såsom angetts i ansökan varigenom talan väcktes, för att ha kränkt svarandens personliga rättigheter genom att på sin webbplats i en publikation den 15 april 2017 påstå att förintelslägret Treblinka byggdes och drevs av polacker, samt

- förplikta svaranden att utge 50 000 polska złoty till Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych (Den polska föreningen för före-detta politiska fångar i nazistiska fängelser och koncentrationsläger).
9. Till grund för att polsk domstol har behörighet i målet har sökanden hänvisat till EU-domstolens beslut i de förenade målen eDate/Martinez (C-509/09 och C-161/10).
  10. Svaranden har angett att talan inte kan tas upp till sakprövning och yrkat att den ska avvisas på grund av att polsk domstol saknar behörighet. Svaranden hävdar att, i motsats till vad som var fallet i de förenade målen C-509/09 och C-161/10, berör artikeln på Internet, som utgör grund för SM:s talan, inte honom direkt. Svaranden har även hänvisat till sin regionala profil och omfattningen av dess verksamhet, som omfattar Oberpfalz och i huvudsak är inriktad på regionala nyheter, medan rubriken ”Tyskland och världen” endast är på fjärde plats i sidmenyn. Svaranden har dessutom betonat att webbplatsen uteslutande finns i tysk språkversion.
  11. Svaranden har åberopat skälen 15 och 16 i förordning nr 1215/2012 samt kravet på att domstolsbehörigheten ska vara förutsebar. Svaranden hävdar att den genom sin verksamhet på lokal nivå och med en inriktning mot en annan målgrupp än sökanden inte rimligtvis kunde förutse polska domstolars behörighet. Enligt svarandens uppfattning är artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012 inte tillämplig i förevarande fall och artikel 4.1 i den förordningen ska således tillämpas. Av nämnda artikel framgår att tyska domstolar har behörighet i målet. Svaranden har dessutom anfört att den nationella domstolen är skyldig att begära att EU-domstolen meddelar ett förhandsavgörande avseende tolkningen av artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012.

Det civilrättsliga förfarandet

12. Genom beslut av den 5 april 2019 avslog Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa) svarandens yrkande om att talan skulle avvisas och konstaterade att villkoren i artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012 var uppfyllda. **[Orig.s.6]** Domstolen påpekade att under perioden från och med den 15 april 2017 till och med den 29 november 2018 besöktes svarandens webbplats fler än 32 000 gånger från Polen, vilket innebär att Polen hamnade på fjortonde plats av de 25 platser varifrån flest besök härrörde. Svaranden har kunnat förutse att artikeln skulle kunna bli tillgänglig och känd även i andra länder, däribland Polen, för att kränka mottagares personliga rättigheter där. Svaranden har även kunnat förutse att publiceringen på Internet av en artikel innehållande formuleringen ”polska förintelsläger” (*”Polnische Vernichtungslager”*) skulle kunna uppmärksammas av polska läsare. På grund av att artikeln blev tillgänglig i Polen via Internet och på grund av dess innehåll måste Polen erkännas som ett område där personliga

rättigheter kan ha kränkts. Svaranden borde således ha kunnat förutse att en talan skulle kunna väckas mot den vid polsk domstol.

13. Den 25 april 2019 överklagade svarande det ovan i punkt 12 nämnda beslut som Sąd Okręgowy w Warszawie (regional domstol i Warszawa) hade meddelat. Svaranden bestrider bedömningen att polska domstolar erkänns som behöriga. Svaranden har gjort gällande att artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012 har åsidosatts genom att den tillämpades trots att det inte finns någon rimlig möjlighet att förutse en rättegång i Polen. Svaranden anför att om en annan person än sökanden avses i artikelns innehåll, eller om detta inte avser någon konkret person, saknar svaranden objektiva möjligheter att förutse vid vilken domstol talan skulle kunna väckas gentemot den. Svaranden har anført att ordalydelsen i den omtvistade artikeln är så ”avlägsen” från Polen och saknar helt samband med detta land, att en rimlig möjlighet att förutse en rättegång i Polen är objektivt utesluten.

Tillämpliga bestämmelser

Nationell lagstiftning

14. I artikel 1099 § 1 i Kodeks postępowania cywilnego (nedan kallad civilprocesslagen) föreskrivs följande:

”Den nationella domstolens bristande behörighet ska beaktas *ex officio* under varje skede i förfarandet. För det fall den nationella domstolen bedöms sakna behörighet ska den avvisa talan eller ansökan, med förbehåll för vad som föreskrivs i 1104 § 2 och 1105 § 6.”

Unionsrätt

15. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område, är tillämplig i målet, särskilt vad gäller de krav som uppställs i artiklarna 4.1, 5.1 och 7.2, med beaktande av skälen 15 och 16 i förordningen.

[Orig. s. 7]

Skälen för hänskjutandet av tolkningsfrågorna

16. I detta skede i förfarandet vid den nationella domstolen är det inte fråga om att bedöma tillämplig materiell rätt för att pröva framställda yrkanden, och än mindre kan appellationsdomstolen pröva huruvida framställda yrkanden har grund i bestämmelserna i denna materiella rätt och om sökandens talan kan vinna bifall. Appellationsdomstolen har tagit del av parternas påståenden avseende de faktiska omständigheterna i målet och skälen till att talan har väckts vid polsk domstol.

Den måste nu bedöma frågan huruvida det finns grund för den polska domstolens behörighet enligt artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012. Appellationsdomstolen prövar frågan om behörighet som ett inledande spørsmål i förfarandet. Samtliga hänvisningar till yrkanden och omständigheter i målet avser endast bedömningen av huruvida de polska domstolarnas har behörighet och ger inte uttryck för domstolens uppfattning vad gäller prövningen i sak av detta mål. En prövning i sak är emellertid endast möjlig i det fall polska domstolars behörighet fastställs och ska i första hand ske i första instans.

Den första frågan:

17. Appellationsdomstolen anser att det är nödvändigt att hänskjuta frågor till EU-domstolen för ett förhandsavgörande eftersom det i målet föreligger tvivel gällande tolkningen av artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012, som inte kan avfärdas med hänvisning till EU-domstolens domar i mål C-194/16 (dom av den 17 oktober 2017, EU:C:2017:766) samt i de förenade målen C-509/09 och C-161/10 (dom av den 25 oktober 2011, EU:C:2011:685). Även dessa avgöranden meddelades i mål där sökandena hade begärt skydd av sina personliga rättigheter mot kränkningar på Internet, men i samtliga tre fall var sökandena personer – fysiska och juridiska – som direkt beskrevs i de omtvistade publikationerna, där de namngavs med för- och efternamn (i förekommande fall firmanamn) med information som direkt avsåg dem, varigenom de framställdes i dålig dager och deras privatliv kränktes.
18. Omständigheterna i det mål som har anhängiggjorts vid appellationsdomstolen skiljer sig åt. Sökanden är varken huvudperson eller biperson i artikeln. Denna artikel avser inte heller Polen, som omnämns endast av den anledningen att huvudpersonen föddes där och bodde där under en del av andra världskriget.
19. Sökanden kände sig emellertid kränkt av användningen i artikeln av uttrycket ”polska förintelsläger” vilket enligt honom är ett försök att sammankoppla den polska nationen med byggnationen och uppförandet av ett förintelsläger i Treblinka. [Orig. s. 8] Sökanden var själv fånge i Auschwitz och verkar nu för att i allmänhetens medvetande bevara minnet av offren för de brott som tyskar begick mot den polska nationen under andra världskriget. Han upprörs över att tyskar, som en gång försökte förhindra att Auschwitz skulle kallas ”tyskt förintelsläger” inom UNESCO, idag använder uttrycket ”polskt” om ett annat förintelsläger, när de är medvetna om att det rör sig om en förvanskning av sanningen och är kränkande för polacker.
20. Med tanke på den minskande historiska medvetenheten hos yngre generationer av européer, för vilka andra världskriget inte längre är en upplevelse som formade deras egna eller deras föräldrars åsikter och erfarenheter, utan snarare ses som en avlägsen period i Europas och världens historia, kan det [enligt appellationsdomstolens uppfattning], antas att det föreligger en verklig risk vid användningen av uttrycket ”polskt förintelsläger” för att vissa läsare (särskilt

yngre och de med lägre utbildningsnivå) inges det falska intrycket av att det var polacker som upprättade dessa förintelseläger och var ansvariga för brotten som begicks inom dem.

21. Som en del av de krav som kan ställas på media förefaller en medvetenhet om risken med en sådan lögn kunna förväntas hos journalister, och även hos utgivare av internetpublikationer, särskilt sådana från Tyskland. Av historiska skäl kan det inte heller överraska att polacker, i synnerhet före detta fångar i förintelseläger, är särskilt känsliga för sådana förvanskningar eller vilseledande tankefel. Vad beträffar Polen under andra världskriget går det inte att bortse från hela det historiska sammanhang som det ifrågavarande tyska förlaget måste vara medvetet om, nämligen den exceptionellt förtryckande karaktären av den tyska ockupationen av polskt territorium under åren 1939–1945. Mot denna bakgrund kan det enligt appellationsdomstolens bedömning inte komma som en överraskning för ett tyskt förlag att dess användning av uttrycket ”polskt förintelseläger” på Internet kan mottas negativt i Polen och särskilt chockera äldre generationer, i synnerhet de som själva var fångar i förintelseläger eller vilkas anhöriga dödades av de tyska ockupanterna under andra världskriget.
22. Frågan uppkommer emellertid huruvida dessa särskilda omständigheter samt de krav som kan ställas på journalister vad gäller deras yrkesetik är tillräckliga för att bedöma att svaranden rimligtvis hade kunnat förutse att en talan avseende skyddet av en konkret fysisk persons personliga rättigheter skulle väckas vid polsk domstol på grund av innehållet i dess artikel. Det kan nämligen inte med framgång göras gällande att det i artikeln hävdas att sökanden eller någon annan angiven polack begick någon klandervärd handling. **[Orig. s. 9]** Inte ens den bredaste tolkning av texten möjliggör antagandet att SM är den person som, direkt eller indirekt, beskrivs i denna text.
23. Appellationsdomstolen konstaterar även att samma skäl som de som har åberopats av sökanden till stöd för att polska domstolar ska anses vara behöriga, kan åberopas av andra potentiella sökande, polacker som bor i andra medlemsstater, i en talan mot svaranden avseende den omtvistade artikeln, till stöd för att den domstol i den medlemsstat där de har sina levnadsintressen ska anses behörig. Om det i det målet godtogs att villkoren för polsk domstols behörighet var uppfyllda skulle detta innebära att svaranden vid publiceringen av den omtvistade artikeln borde ha räknat med att talan skulle kunna väckas mot den i praktiskt taget alla medlemsstater, eftersom det på grund av successiva migrationsvågor både före och efter år 2004 [då Polen anslöt sig till EU] finns polacker i dessa länder. Personer med polsk nationalitet, vilka har en anknytning till denna nation och till fullo bevarar sin polska identitet, bor nämligen inte bara i Polen, utan i många olika medlemsstater som utgör centrum för deras levnadsintressen. Flera av dem eller deras anhöriga upplevde oföretter begångna av de tyska ockupanterna under andra världskriget. Var och en av dem skulle potentiellt kunna föra en liknande talan.

24. Det ska påpekas att nationella domstolar har ansetts vara behöriga enligt tidigare nationell praxis i liknande mål (bland annat i den dom som appellationsdomstolen meddelade den 9 september 2019, nr I ACz 509/19, i ett liknande mål mot ett annat tyskt bolag). I sin nuvarande sammansättning hyser appellationsdomstolen emellertid tvivel huruvida kravet på rimlig förutsebarhet vad gäller behörig domstol, vilket följer av skälen 15 och 16 i förordningen, verkligen kan tolkas så brett som sökanden föreslår. Antagandet att ett allmänt negativt omnämnande av en viss nationalitet eller någon annan större grupp (religiös, etnisk eller yrkesmässig) kräver att ett internetförlag ska förutse möjligheten att en medlem från en sådan grupp kan väcka talan mot detta där denna sökande har centrum för sina levnadsintressen, medför i själva verket att domstolar i flera medlemsstater ska anses behöriga i liknande rättsliga förfaranden. Vid publicering av information om eller bedömningar av karaktären hos en större grupp måste internetförlaget således räkna med att domstolar i många, eller till och med alla medlemsstater i EU kan ha behörighet. Enligt appellationsdomstolen kan en sådan rättslig tolkning [Orig. s. 10] stå i strid med skyldigheten att tolka behörighetsreglerna i enlighet med skälen 15 och 16 i förordning nr 1215/2012. Eftersom appellationsdomstolen inte har någon självständig befogenhet att tolka unionsrättsliga bestämmelser vars tolkning ger upphov till tvivel, vilket är en befogenhet som är förbehållen EU-domstolen, är det nödvändigt att hänskjuta den tolkningsfråga som har formulerats i punkt 1.1 till EU-domstolen för ett förhandsavgörande.

Den andra frågan:

25. Den fråga som har formulerats i punkt 1.2 i detta beslut om hänskjutande ska endast besvaras för det fall EU-domstolen bedömer att det i princip är möjligt att fastställa behörighet enligt artikel 7.2 i förordning nr 1215/2012 i ett mål avseende personliga rättigheter där det i den omtvistade Internet-publikationen inte direkt hänvisas till sökanden, utan till en viss grupp, såsom en nationalitet, av vilken sökanden är del och med vilken han identifierar sig.
26. Om en sådan situation skulle godtas är det nödvändigt att fastställa mer detaljerade kriterier för bedömningen, och därmed att avgöra huruvida sådana kriterier kan innefatta, för det första, sökandens individuella förhållanden, såsom angivna i punkterna 2 och 19, och, för det andra, de omständigheter som sökanden har åberopat, såsom angivna i punkt 10, bland annat vilka som är målgruppen för eller läsarna av nättidningen, det språk på vilket artikeln eller publikationen är skriven, samt den korta tidsperiod under vilken det omtvistade uttrycket, som sedermera korrigerades, fanns att läsa på denna webbplats.
27. Enligt appellationsdomstolen innebär ovannämnda omständigheter att förfarandet i det nationella målet ska vilandeförklaras och att de frågor som formulerats i beslutet ska hänskjutas till EU-domstolen för ett förhandsavgörande.

[utelämnas] [underskrifter]